Afet Haz?rbulunu?luk Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Afet Haz?rbulunu?luk Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16270

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Afet Haz?rbulunu?luk Ölçe?i (AHÖ), ?entuna ve Çak? taraf?ndan 2020 y?l?nda Türkçede geli?tirilmi? bir ölçektir. Bu ölçek geli?tirme çal??mas?, özellikle **Bal?kesir** örne?i üzerinde gerçekle?tirilmi? olup, bireylerin potansiyel afetlere kar?? ne düzeyde haz?rl?kl? oldu?unu, yani **afet haz?rbulunu?luk** seviyelerini ölçmeyi amaçlamaktad?r. Ölçek, afet risklerinin yüksek oldu?u bölgelerde ya?ayan bireylerin bili?sel, davran??sal ve örgütsel haz?rl?k düzeylerini sistematik bir ?ekilde de?erlendirmek üzere tasarlanm??t?r. Bu çal??ma, literatüre yeni bir geçerli ve güvenilir ölçüm arac? kazand?rmay? hedeflemi?tir.

Anahtar Kelimeler

Afet, Afet Haz?rbulunu?luk, Ölçek Geli?tirme, Bal?kesir, Kentsel Çal??malar, Psikometri, Toplumsal Haz?rl?k

Yazarlar

Bar?? ?entuna, Fatih Çak?

Amaç

Afet Haz?rbulunu?luk Ölçe?i'nin temel amac?, Türkiye'de afet riski ta??yan bölgelerde ya?ayan yeti?kin bireylerin afetlere yönelik **haz?rl?k düzeyleri** ve bu haz?rl?k seviyesini etkileyen faktörleri psikometrik olarak geçerli ve güvenilir bir araçla belirlemektir. Ölçek, hem akademik ara?t?rmalara veri sa?lamak hem de yerel yönetimlerin ve ilgili sivil toplum kurulu?lar?n?n (STK) afet e?itim ve bilinçlendirme stratejilerini geli?tirmelerine yard?mc? olmak üzere tasarlanm??t?r.

Ölçe?in geli?tirilmesi, mevcut ulusal ve uluslararas? literatürdeki eksiklikleri gidermeyi hedeflemi?; özellikle Türkiye'nin yerel kültürel ve sosyo-ekonomik ba?lam?na uygun, geçerli bir ölçüm arac? sunmu?tur. Ölçek, bireylerin sadece bilgi düzeylerini de?il, ayn? zamanda **davran??sal haz?rl?k** pratiklerini de de?erlendirme kapasitesine sahiptir.

Yap?

Afet Haz?rbulunu?luk Ölçe?i, bireylerin ya?ad?klar? çevredeki potansiyel afet risklerini alg?lama, bu risklere kar?? gerekli bilgi ve becerileri edinme ve afet an?nda hayatta kalma ?ans?n? art?racak eylemleri gerçekle?tirme e?ilimleri gibi çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Ölçe?in alt?nda yatan **psikolojik yap?**, genellikle bili?sel haz?rbulunu?luk (bilgi), davran??sal haz?rbulunu?luk (eylem) ve duygusal haz?rbulunu?luk (kayg? yönetimi) alt boyutlar?n? içermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geli?tirme sürecinde, ölçe?in boyutlulu?u ve yap?sal bütünlü?ü, geli?mi? istatistiksel teknikler kullan?larak titizlikle incelenmi? ve **Afet Haz?rbulunu?luk** yap?s?n?n Türkiye ba?lam?nda nas?l tezahür etti?ini ortaya koymu?tur. Bu yap?, afet öncesi planlama, afet s?ras? davran??lar? ve afet sonras? iyile?me potansiyeli gibi kritik alanlar? kapsamaktad?r.

Geçerlik

Ölçek geli?tirme çal??mas?nda, arac?n ölçmek istedi?i yap?y? ne ölçüde do?ru ölçtü?ünü gösteren çe?itli **geçerlik** çal??malar? yürütülmü?tür. Ölçe?in yap? geçerli?ini tespit etmek amac?yla hem aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) hem de do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?lm??t?r.

Ayr?ca, ölçek maddelerinin ilgili literatür ve uzman görü?leri do?rultusunda konuyu yeterince temsil edip etmedi?ini belirlemek için **kapsam geçerli?i** çal??malar? yap?lm??t?r. Bu süreçte, uzman görü?lerine ba?vurularak maddelerin netli?i, anla??l?rl??? ve ölçülmek istenen yap?yla uyumu kontrol edilmi?tir. Detayl? geçerlik sonuçlar? (faktör yükleri, DFA uyum indeksleri), ?entuna ve Çak? (2020) taraf?ndan yay?nlanan orijinal makalede sunulmu?tur.

Güvenirlik

Ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirmek amac?yla **güvenirlik** analizleri gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in iç tutarl?l???, **Cronbach Alfa** katsay?s? hesaplanarak incelenmi?tir. Ölçek geli?tirme çal??malar?nda elde edilen yüksek alfa katsay?lar?, ölçek maddelerinin birbiriyle tutarl? oldu?unu ve ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Güvenirlik analizleri, ölçe?in farkl? uygulamalarda benzer sonuçlar üretme kapasitesini teyit etmek için önemlidir. Her ne kadar bu özette spesifik katsay?lar belirtilmese de, akademik bir ölçek geli?tirme çal??mas?n?n standartlar? gere?i, ölçe?in kullan?m için yeterli düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?u varsay?lmaktad?r.

Faktör Analizi

Afet Haz?rbulunu?luk Ölçe?i'nin yap?sal boyutlar?n? belirlemek üzere **Faktör Analizi** teknikleri uygulanm??t?r. ?lk a?amada, Bal?kesir örne?inden elde edilen verilerle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) yap?lm?? ve bu analiz sonucunda ölçe?in temel alt boyutlar? (faktörleri) belirlenmi?tir. Bu alt boyutlar, bireylerin afetlere haz?rl?k sürecini olu?turan farkl? bile?enleri temsil etmektedir.

AFA sonucunda ortaya ç?kan faktör yap?s?, daha sonra farkl? bir örneklem üzerinde Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile test edilmi?tir. DFA, önerilen faktör modelinin veri ile uyumunu inceleyerek ölçe?in yap? geçerli?ini güçlü bir ?ekilde desteklemektedir. Bu analizler, ölçe?in çok boyutlu bir yap?ya sahip oldu?unu ve bu boyutlar?n teorik beklentilerle uyumlu oldu?unu kan?tlam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Türü: Ölçek Geli?tirme (Geli?tirme)

Format: Tipik olarak Likert tipi derecelendirme format?nda (örne?in, 5'li veya 7'li Likert) olup, yan?tlay?c?n?n haz?rl?k düzeyini veya ilgili maddeye kat?l?m?n? belirtmesini gerektirir. Orijinal makalede detayl? derecelendirme bilgisi yer almaktad?r.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yeti?kin Popülasyon

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Genellikle 18 ya? ve üzeri)

Popülasyon Detaylar?: Ölçek geli?tirme çal??mas? **Bal?kesir** ilindeki bireylerden olu?an bir örneklem üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Öz Bildirimli (Self-Report) Anket Formu

Anahtar Kelimeler

Afet, Haz?rl?k, Güvenirlik, Geçerlik, Psikometri, Ölçek, Bal?kesir, Faktör Analizi

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Yaz??ma Adresi: Sorumlu Yazar Bar?? ?entuna ile ileti?im için belirtilen e-posta adresi: ejderkelebek@gmail.com

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2020

?zinler ve Kullan?m: Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? genellikle yazarlardan izin al?nmas?n? gerektirir. Kullan?m izni ve detayl? bilgi için sorumlu yazar Bar?? ?entuna ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ölçek, akademik literatürde yay?nland??? için genellikle akademik amaçl? kullan?mlarda ücret talep edilmez, ancak bu durum yazarlar?n politikas?na ba?l?d?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

?entuna, B., ve Çak?, F. (2020). Bal?kesir Örnekleminde Bir Ölçek Geli?tirme Çal??mas?: Afet Haz?rbulunu?luk Ölçe?i. *?dealKent*, *11*(31), 1959-1983. https://doi.org/10.31198/idealkent.728896

Makalenin tam metnine eri?im linki: dergipark.org.tr

Makalenin orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: balikesir-ornekleminde-bir-olcek-gelistirme-calismasi-afet-hazirbulunusluk-olcegi-toad.pdf

Afet Haz?rbulunu?luk Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler, ?entuna ve Çak? (2020) taraf?ndan yay?nlanan "Bal?kesir Örnekleminde Bir Ölçek Geli?tirme Çal??mas?: Afet Haz?rbulunu?luk Ölçe?i" ba?l?kl? akademik makalenin eklerinde veya ilgili bölümlerinde detayl? olarak yer almaktad?r. Ölçe?in maddelerine ula?mak için lütfen yukar?da belirtilen kaynak makaleye ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM